

39. Stichting Staring Advies

Aan de Staatssecretaris
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
De heer dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EA Den Haag

Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem

T [REDACTED]
[REDACTED]
E info@staringadvies.nl
I www.stanningadvies.nl

RABO 38.84.07.344
BTW NL8076.79.616.801
KVK ARNHEM 09100544

BETREFT

Reactie op het concept wetsvoorstel Natuur

DATUM

17 november 2011

IN BEHANDELING BIJ

[REDACTED]

ONS KENMERK

SSA/11145-1785

Geachte heer Bleker,

De medewerkers van Stichting Staring Advies (SSA) zetten hun ecologische kennis en expertise in om de kwaliteit van natuur en landschap in Achterhoek en Liemers te borgen en te versterken. Dit bereiken ze o.a. door het ondersteunen van lokale natuur- en landschapsorganisaties en –groepen, het verstrekken van inrichting- en beheeradviezen voor natuur en landschap en het bruikbaar maken van lokale veldkennis voor de advisering van lokale- en semi-overheden, natuurbeherende organisaties, agrariërs en anderen. In voorkomende gevallen werken we nauw samen met externe deskundigen op het gebied van flora en fauna en een breed netwerk van betrokken vrijwilligers.

De medewerkers van SSA zijn nauw betrokken bij de doorwerking van de huidige en straks ook nieuwe natuurwetgeving. Dit met name in het proces rondom allerlei (ruimtelijke) ontwikkelingen, die veelal hun uitwerking krijgen in gemeentelijke visies en plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De medewerkers van SSA hebben daarmee een bijzonder ruim en concreet inzicht in hoe de natuurwetgeving in de huidige situatie uitwerkt en welke knelpunten zich daarbij voordoen.

De huidige wetgeving tracht zowel de Europese als nationale biodiversiteit te beschermen, mede op grond van Europese richtlijnen. Dit o.a. door activiteiten en plannen te toetsen op hun effecten op beschermde flora en fauna. In veel gevallen is het mogelijk de plannen zodanig aan te passen dat negatieve effecten op beschermde flora en fauna zijn te voorkomen dan wel te mitigeren en/of te compenseren.

Gebleken is bij uitvoering van allerlei projecten de toetsing en afwegingen in het proces niet tijdig of adequaat zijn. Dit hangt vooral samen met het lange proces van gewenning van de (huidige) natuurwetgeving, onduidelijkheden in de wet en het ontbreken van flexibiliteit. Dergelijke projecten ondervinden vaak in een (te) laat stadium de (juridische) consequenties daarvan. In die gevallen is het niet terecht deze hinder toe te schrijven aan de geldende wetgeving en indirect aan de aangetroffen beschermde flora en/of fauna.

Ook het poldermodel geeft wat compensatiemaatregelen betreft juist (te) veel ruimte en onduidelijkheid. Compensatieopgaven in Duitsland werken blijkbaar veel duidelijker en concreter en iedereen weet vooraf waar men aan toe is (mededeling: Dr. D. Ikemeyer, Geschäftsführer/directeur Biologische Station Zwillbrock, Duitsland).

Om deze hobbels weg te nemen en tot verbeteringen te komen kan integratie van de wetten en aanpassing hiervan een goede oplossing zijn. De uitwerking in het huidige wetsvoorstel leidt echter niet tot de gewenste verbeteringen, maar scheidt vooral nieuwe onduidelijkheden en zal ook niet leiden tot een deugdelijke bescherming van de biodiversiteit in Nederland.

In ons commentaar wil we graag ingaan op de consequenties van het wetsvoorstel Natuur voor met name natuur en landschap in de Achterhoek en Liemers.

- Het laten vervallen van een adequaat beschermingsregiem voor kwetsbare soorten zal leiden tot een afname van de biodiversiteit in de Achterhoek en Liemers hetgeen in strijd is met de diverse (internationaal) afgesproken inspanningsverplichtingen.
- Het niet opnemen van verbodsartikelen rondom verstoring en beschadiging, vernieling en verstoring van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen (huidige artikelen 10 en 11 in de flora- en faunawet) zal leiden tot aantasting van de instandhouding van populaties van kwetsbare soorten. Een sprekend voorbeeld geldt de bescherming van de das en boommarter, maar ook andere soorten, waarvan wel het doden maar niet het vernietigen van de verblijfplaats en leefgebied kan worden veiliggesteld. Beide zoogdiersoorten vertonen, nadat beide soorten jarenlang op het rand van uitsterven stonden in de regio Achterhoek en Liemers, de laatste 5-10 jaren een positieve trend. Het intensief en adequaat beschermen en ontwikkelen van (nieuwe) leefgebieden hebben hierbij geleid tot stabiele (sub)populaties van de das en het (her)vestigen van de boommarter in voorheen lege en verlaten bos- en natuurgebieden.
De wet geeft geen houvast voor bescherming van (de duurzame instandhouding van) soorten. De wet kan het doden van een soort verbieden, maar belangrijker is dat met name voor de kwetsbare en zeldzame soorten de aantasting van de essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort kunnen worden veiliggesteld (vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen, de foerageergebieden en de migratieroutes). Dit biedt meer openingen voor maatwerk en compensatie- en mitigatiemogelijkheden.
- Verstoring van vogels is alleen nog verboden als het "van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort". Zo'n formulering laat te veel ruimte voor interpretatie en is nauwelijks te

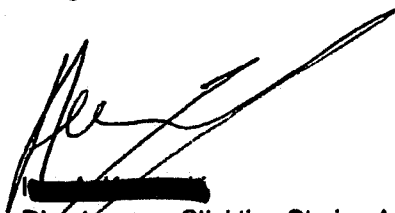
controleren. Daarbij komt dat verstoring van vogels tijdens het broedseizoen vrijwel altijd van wezenlijke invloed is op populaties.

- Het ontbreken van diverse soortengroepen in art. 3.11 is niet te rijmen met de staat van instandhouding van ook deze soorten en ontkent het belang en waarde van deze soorten voor de biodiversiteit. Het niet beschermen van kwetsbare, bedreigde en/of zeldzame vis- en insectensoorten zal ook in dat opzicht leiden tot verder afname van de biodiversiteit in de Achterhoek en Liemers en elders in Nederland. Met name insecten, waaronder verschillende zeldzame en kwetsbare dagvlindersoorten als kommavilinder en gentiaanblauwtje, vertonen o.a. in de Achterhoek en Liemers, een negatieve trend. Om deze trend een halt toe te roepen zullen de essentiële onderdelen van het leefgebied van o.a. deze insectensoorten in de Achterhoek en Liemers veiliggesteld moeten worden. Voor met name kwetsbare en bedreigde insectensoorten geldt dat een intensief netwerk van geschikte en aansluitende onderdelen van het leefgebied van essentieel belang zijn. Dit om een stabiele populatie van een kwetsbare en bedreigde soort te ontwikkelen en/of voor de toekomst te behouden.
- Bij het schrappen van regels en het bieden van flexibiliteit aan bedrijven, sectoren en overheden om zelf maatregelen te kiezen om schade aan bedreigde natuurwaarden te voorkomen, biedt geen enkele garantie meer voor bescherming. Het wetsvoorstel leidt ertoe dat er voor schadelijke activiteiten in een minder aantal gevallen dan nu een ontheffing nodig zal zijn. Als er geen sprake is van opzet is geen ontheffing nodig. Dit geeft juist bedrijven, sectoren en overheden een ingang om onder het mom van 'see no evil, hear no evil' hun activiteiten toch uit te voeren.
- De invloed van de Wildbeheerseenheden (WBE's) wordt versterkt. Men wordt een positieve rol toebedacht bij fauna- en populatiebeheer alsmede schadebestrijding. In dat verband kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat de rijksoverheid door deze maatregelen ook hoopt te besparen op uitgaven inzake schade door wild. Opgemerkt moet overigens worden dat afschot lang niet altijd de meest effectieve wijze van schadebestrijding vormt. SSA heeft recent een faunabeheerplan opgesteld waarin oplossing zijn aangereikt om de groeiende populatie overzomerende ganzen op en rondom een zandwinplas in de Achterhoek in te perken. De voorgestelde maatregelen zijn intensief besproken en gediscussieerd door verschillende partijen waaronder de lokale vogelwerkgroep en WBE, grondeigenaren en Provincie Gelderland. In het rapport is dan ook, met instemming van de WBE, duidelijk aangegeven dat de duurzame instandhouding van de voorkomende (inheemse) ganzensoorten niet in gevaar komt, dan wel populaties van andere flora en faunasoorten negatief worden beïnvloed. Als de invloed van de WBE verder versterkt zal worden zal juist de nadruk alleen nog op de bestrijding liggen en niet of nauwelijks op het in standhouden van populaties (inheemse) ganzensoorten en andere flora en faunasoorten.
- Ook de positie van de bescherming van landschapswaarden in dit wetsontwerp vraagt nog bijzondere aandacht. De Achterhoek en Liemers wordt gekenmerkt door een reeds waardevolle landschappen die in de loop der eeuwen door de wisselwerking tussen mens en natuur ontstaan zijn. In dit verband heeft de Achterhoek en Liemers in de afgelopen eeuwen een eigen

traditie opgebouwd in de omgang met het landschap die (inter)nationaal veel waardering heeft gekregen. Landschapsbouw en landschapsbeheer werden specifiek in deze regio in een uiterst zorgvuldige manier ontwikkeld waarin een enorme diversiteit aan landschapstypen en flora en fauna is ontstaan. Het kenmerkende en unieke cultuurlandschap in de Achterhoek en Liemers kreeg zodoende de aandacht die ze verdient om de landschappelijke diversiteit van Nederland te waarborgen. Er werd geïnvesteerd in het Achterhoekse landschap en daarmee in waarden als ruimte, schaal, rust, natuur en authenticiteit. Wanneer de actieve inzet op de instandhouding en verbetering van het Achterhoekse landschap nu door het kabinet losgelaten wordt komt dit feitelijk neer op kapitaalvernietiging van de jarenlange investeringen door de rijksoverheid. Wij vinden het dus zeer belangrijk dat de rijksoverheid beleids- en financiële ruimte beschikbaar blijft stellen voor landschapsbescherming en -ontwikkeling.

Wij verzoeken u bij de vervolmaking van de wet bovengenoemde opmerkingen en aanbevelingen mee te wegen.

Hoogachtend,

Directeur van Stichting Staring Advies